

Werkmap voorlichting
Geloof en homoseksualiteit

“It’s only love”

Oktober 2001, Ulbe Tjallingii

Inhoud:

1 Doelstelling en werkwijze

2 wat is homoseksualiteit?

3 (homo)seksualiteit en de bijbel

4 (homo)seksualiteit en de kerk

5 relatie en huwelijk

6 wat te doen

7 litteratuur

bijlage: Bijbelteksten kort verklaard

1 Doelstelling en werkwijze

De voorlichting is gericht op ieder die zich in de vragen rond geloof en homoseksualiteit wil verdiepen, in het bijzonder binnen geloofsgemeenschappen en het onderwijs.

Het belang van de voorlichting wordt gevonden in

- de persoonlijke biografie van homoseksuele mannen en vrouwen, die hun weg zoeken in het leven
- de nood onder homoseksuelen die weerstand ondervinden bij het laten zien van hun identiteit
- de missie van de kerk, als schuilplaats voor allen

Het doel van de voorlichting kan als volgt worden geformuleerd: we beogen

- een inventarisatie van meningen en inzichten over homoseksuelen en homoseksualiteit bij de gesprekspartner
- het herstellen, verbreden en nuanceren van beeldvorming over homoseksuelen en seksualiteit
- verdieping van inzichten rond het gezag en de betekenis van bijbelteksten op het gebied van relatie, huwelijk en seksualiteit
- het verdiepen van het besef van culturele invloeden op ons denken over seksualiteit
- het aanzetten tot verdere gedachtevorming en gezonde communicatie
- positieve actie van betrokkenen n.a.v. van de voorlichting

Via gesprekken in kleine of grotere kring komen bijvoorbeeld de volgende thema's aan bod:

- de interpretatie van heilige teksten
- eigen ervaringen met homoseksualiteit en homoseksuelen
- kerkgeschiedenis
- het huwelijk
- kerkelijk beleid
- de zegen over relaties
- roze liturgie

2 wat is homoseksualiteit?

Aanreiken:

- homoseksuelen worden niet gemaakt maar geboren
- homoseksualiteit is een waarachtige vorm van liefde
- homoseksualiteit is een bestaand gegeven, zo oud als de mensheid zelf
- homoseksuelen zijn niet de hele dag met sex bezig!
- Ieder mens kent seksuele gevoelens, maar seks vormt maar een klein deel van je bestaan
- Naast seksualiteit zijn er vele vormen van oprechte intimiteit
- Homoseksuelen doorlopen een persoonlijke vaak eenzame of geheime zoektocht; wie ben ik, hoe kijken anderen naar mij, wat vindt de samenleving van mij, hoe kijkt God naar mij?
- In een identiteitscrisis rond seksualiteit liggen zelfmoordgevoelens op de loer

Belangwekkende aandachtspunten:

- net als linkshandigen vormen homoseksuelen een constante minderheid
- pas in 1973 wordt homoseksualiteit in de psychiatrie niet langer aangeduidt als een 'mental disorder' maar als een mogelijke voorkeur (preferantia)

Gespreksvraag:

- wat weet ik van homoseksualiteit?
- wat wil ik weten over homoseksualiteit?
- Hoe zie ik mijn eigen seksualiteit?

3 (homo)seksualiteit en de bijbel

Aanreiken:

- de bijbel is geen recepten-boek
- ieder bijbelvers heeft interpretatie en uitleg, steeds weer
- volgens de Jood kan ieder bijbelvers wel 70 betekenissen hebben en zul je de ene ware nooit achterhalen
- ieder leest de bijbel selectief!
- Persoonlijk ervaringen en je biografie kleuren altijd je bijbelinterpretatie
- De zogenaamde anti-homoteksten gaan niet over homoseksualiteit maar over perversiteiten
- Bijbel streeft naar zuiverheid in de godsdienst
- Bijbel kent homoseksualiteit niet zoals wij die kennen (in liefdevolle relaties)
- Homoseksualiteit is in bijbelse tijden alleen bekend als vruchtbaarheidsritueel
- het veroordelen van mensen op grond van een bijbeltekst neigt naar zonde tegen de Heilige Geest (vergelijk het veroordelen van de joden op grond van het Johannesevangelie)

Belangwekkende aandachtspunten:

- wij baseren ons altijd op bijbelvertalingen en niet op de grondtekst: voorbeeld: Gij zult niet *echtbreken*; in het hebreuws staat er: Gij zult geen *trouw* verbreken; het gaat hier over de verbondstrouw, maar het christendom wil graag dat het hier over het huwelijk gaat
- het anti-homo denken gebaseerd op de Bijbel (of de Koran) neigt naar apartheiddenken
- bij vragen rond seksualiteit verwijst men graag naar het scheppingsverhaal; is men zich bewust dat er minstens 3 scheppingsverhalen in Genesis staan? Zoals we ook vier evangeliën kennen!
- Dat iets in Gods ogen een 'gruwel' is, staat in de zgn. anti-homoteksten: in het hebreuws staat er: 'cultisch taboe' (dus een bedreiging voor het zuivere geloof).
- opvallend: de bijbel spreekt geen afkeuring uit over een homoseksuele vriendschap
- homoseksueel gedrag wordt door de bijbel afgewezen omdat het gelijk staat aan heidendom
- de bijbel bevat geen uitgewerkte sexuele moraal
- we kennen geen uitspraken van Jezus over het huwelijk, wel over echtscheiding en misbruik!

Gespreksvraag:

- hoe ervaren wij: de Bijbel is Gods Woord?
- Hoe zien we Gods liefde in verhouding tot de weerzin die mensen tegen homoseksuelen hebben op grond van hun geloofsopvatting?

4 (homo)seksualiteit en de kerk

Aanreiken:

- de kerk heeft homoseksuelen eigenlijk altijd in de verdomhoek geplaatst
- de Kerk belijdt het huwelijk als een natuurlijk gegeven en alle andere relatie derhalve als onnatuurlijk
- homoseksualiteit wordt door de Kerk als een psycho-pathologische aandoening afgedaan
- het christendom is een 'masculiene' godsdienst (God als man, veel mannelijk taalgebruik)

Belangwekkende aandachtspunten:

- pas in de jaren zeventig komt er een omslag in het katholieke denken zodat homoseksualiteit niet langer als ziekte wordt aangemerkt; het praktiseren van de homoseksueel blijft echter strijdig met de dogmatische opvattingen van de kerk

Gespreksvraag :

- hoe vindt u dat de kerk omgaat met het onderwerp seksualiteit?
- Wat vindt u van het beleid dat de kerk en uw gemeente wel/niet heeft op het gebied van homoseksualiteit?

5 relatie en huwelijk

Aanreiken:

- in beginsel is het huwelijk een heidense instelling en niet een bijbelse!
- het hedendaagse monogame huwelijks is in de bijbel niet bekend; het bestond in die vorm niet
- een huwelijk kwam tot stand door de consumatie van de relatie (geslachtsgemeenschap)
- ons monogame huwelijk is nog maar 2 honderd jaar jong
- in de klassieke oudheid ontmoeten we vele vormen van seksualiteit en relatie's, waaronder vele homoseksueel getinte relatie's, bijv. tussen meester en leerling, tussen heer en slaaf, in het concubinaat
- vanaf de 12^e eeuw ontstaat repressie tegen relatievormen anders dan de man-vrouw relatie, deze repressie wordt aangevuurd door de Kerk en valt samen met de toenemende repressie tegen andere minderheden, zoals joden
- sinds 1215 n.C. is het huwelijk een sacrament van de Kerk; als sociale instelling was het huwelijk vooral bedoeld voor priesters
- tot in de 4^e eeuw bestond er binnen welgestelde kringen zoiets als een homohuwelijk, een broederschap tussen twee mannen
- er bestaan vandaag de dag vele stabiele monogame homoseksuele relaties
- homoseksuelen ontnemen hoop aan de openheid waarmee de kerk tot en met hen spreekt

Belangwekkende aandachtspunten:

- het huwelijk was voor Calvijn geen sacrament, maar een pure staatsaangelegenheid
- vanaf 16^e eeuw is het huwelijk een burgerlijke zaak
- in de franse tijd verdwijnt het kerkelijk huwelijk zelfs uit het Wetboek

Gespreksvraag:

- is het huwelijk een 'instelling Gods' zoals de dogmatiek dat zegt?
- Hoe ervaar ik mijn relatie in het licht van de Bijbel en in het licht van de opinie van de kerk daarover?

6 wat te doen

Aanreiken:

- wat te doen in de plaatselijke gemeente? Realiseer je dat het niet vrijblijvend gaat over een verschijnsel maar dat het om (homoseksuele) mensen gaat (het kan je eigen kind of broer of zus of vriend betreffen)
- zijn homoseksuelen zichtbaar in uw gemeente? Kunnen ze volop participeren?
- Wordt er gestudeerd op het zegenen van relatie's?
- Welke andere concrete stappen kunnen nu gezet worden?

Belangwekkende aandachtspunten:

- publiceer een verslag van de voorlichting in uw kerkblad (zodat iedereen kan weten, dat het thema serieus wordt genomen)
- het onderwerp (homo)seksualiteit mag/moet een vast onderdeel zijn van de catechese in uw gemeente

Gespreksvraag:

- is er bereidheid in uw kring om homoseksuelen te erkennen en volledig te laten participeren?
- Wat kunt u ondernemen om deze participatie te bevorderen?
- Hoe ziet uw kerkelijk beleid eruit om veiligheid te scheppen voor minderheden in de gemeente?

7 literatuur

Jos Brink
F.O. van Gennep
CFGE Hallewas
W.v.d. Horst
Hans Kung
Rob Tielman
S. de Vries

Eenling is geenling
Mensen hebben mensen nodig
Zegen vieren
Eerherstel van de liefde
Christen zijn
Homoseksualiteit in Nederland
Woorden op liefde gebouwd

Kok Kampen 1990
Baarn 1979
Zoetermeer 1996
Kok Kampen 1996
Baarn 1975
Meppel 1982
Zoetermeer 1996

Vroom en vrolijk, tweemaandelijks tijdschrift over geloof en homoseksualiteit (uitg. Narratio)

bijlage: Bijbelteksten kort verklaard

Commentaar vooraf: De Bijbel leert ons geen biologie, maar theologie!
Wij baseren ons op vertalingen; eerlijker is terug te gaan naar de grondteksten!

Genesis 1 en 2 God schiep man en vrouw

Commentaar: God, die zelf mannelijk en vrouwelijk is, schept mensen naar Zijn beeld, mannen en vrouwen; of letterlijk: mens en vrouwmens. In het licht van Genesis 2 is het ook mogelijk dat een man een andere man als hulp tegenover zich kiest, evenzo een vrouw. Wij zijn tot liefde gemaakt, en daartoe heeft een ieder speciale talenten, we zouden God en onszelf ontkennen als we die liefde onbenut zouden laten

Genesis 19, 1-29 over de verwoesting van Sodom

Commentaar: Dit bijbelgedeelte gaat ten diepste over het door Lot geschonden gast-recht. Hier lezen we geen afwijzing van homoseksualiteit (onder de Kanaanieten veel voorkomend) maar wel een afwijzing van totale seksuele perversiteit (homo en hetero en anderszins). In de Joodse exegese is het Sodomverhaal een gelijkenis, bedoeld als waarschuwing voor het zich wentelen in welvaart

Leviticus 18, 22 “en gij zult geen gemeenschap hebben met een, die van het mannelijk geslacht is, zoals men gemeenschap heeft met een vrouw; een gruwel is het”

Commentaar: gruwel; er staat in het Hebreeuws: (cultisch) taboe

Leviticus 20, 13 “een man die gemeenschap heeft met iemand van hetzelfde geslacht, zoals men gemeenschap heeft met een vrouw, - beiden hebben een gruwel gedaan, zij zullen zeker ter dood worden gebracht, hun bloedschuld is op hen”

Commentaar: de leviticusteksten beogen de reinheid van de godsdienst te bevorderen tegenover de cultische godsdiensten die Israel omringen

Deuteronomium 23, 17-18 ontucht is de Here een gruwel

Richteren 19, 1-30 de schanddaad te Gibea

Romeinen 1, 26-27 vrouwen en mannen hebben de natuurlijke omgang opgegeven en zijn in wellust voor elkander ontbrand, mannen bedrijven schandelijkheid met elkaar

Commentaar: Seksuele omgang tussen mannen en jongens was in de Romeinse wereld zeer gebruikelijk en geaccepteerd. Paulus opvatting over (homo)seksualiteit is primair een theologische opvatting en niet een zedelijk oordeel over een fenomeen als zodanig.

1 Korintiërs 6, 9-10 over schandjongens en knapenschenders die Gods koninkrijk niet zullen beërven

1 Timoteus 3-11 idem

Commentaar: Paulus noemt homoseksueel gedrag onnatuurlijk; maar in het verlengde van Paulus' denken is te zeggen dat heterofiele mensen die zich overgeven aan homoseksuele handelingen ook tegen hun door God gegeven natuur ingaan. Ergo: homoseksuelen die door kerk of wereld gedwongen worden zich heteroseksueel op te stellen worden daarin eigenlijk veroordeeld tot tegennatuurlijk gedrag!

Tot slot:

Naast al deze zgn. anti-homo teksten dienen we kennis te nemen van de vele bijbelteksten die tot ons spreken over liefde, intimiteit, vriendschap en trouw; hetero en homo mogen zich daardoor laten aanspreken en leiden!